

NATUUR IN HET OOSTERDELGEBIED - PADDENSTOELLEN EN ZWAMMEN deel 2

In deel 1 over paddenstoelen en zwammen vertelde ik iets over deze organismen in het algemeen en specifiek over de soorten die ik ben tegengekomen in de bermen en grasvelden in het Oosterdelgebied.

In deel 2 over dit onderwerp laat ik u nog andere soorten paddenstoelen en zwammen zien. Hier zijn soorten bij die op een bosbodem leven of te zien zijn op levende en dode bomen en op liggend dood of onbewerkt hout. Bij dode bomen maakt het voor sommige paddenstoelen zelfs nog uit of de boom rechtop staat, schuin tegen andere bomen aan leunt of echt omgevallen is en horizontaal ligt.

Op de foto's van de aardster en de paddenstoeltjes op de boomstam bij de Noorderplas na, zijn alle foto's van de paddenstoelen en zwammen bij dit artikel genomen in onze eigen tuin. Misschien groeien deze soorten ook wel in uw tuin en herkent u ze.

Onze tuin

Ik vertel u iets over onze tuin, omdat dit niet een doorsnee tuin is. Toen wij hier in 1985 kwamen wonen met ons gezin waren mijn man en ik van mening dat onze tuin passend moest zijn in dit unieke, waterrijke gebied dat ons deed denken aan de Weerribben in Overijssel en de Alde Feanen in Friesland. Daarom plantten we veel inheemse bomen, struiken en planten en geven we veel ruimte aan inheemse planten om zich hier spontaan te vestigen. De tuin onderhouden we op ecologische wijze. In de loop der jaren is hier een rijke flora en fauna ontstaan, waar ook bijzondere en zelfs zeldzame organismen een plek vinden. Het loofbosje op de kop van het (voormalige) eiland was al aangeplant voordat wij de grond kochten. De grond onder de bomen is begroeid geraakt, stapels takken vormen nestgelegenheid voor vogels en ook tientallen jaren oud hout ligt hier te vergaan, waardoor allerlei insecten hier hun eieren leggen en larven laten opgroeien en er allerlei zwammen zorgen voor de afbraak. Een pad in het bos is bedekt met houtsnippers.

De reden dat ik deze inleiding over onze tuin schrijf is dat de paddenstoelen en zwammen die in onze tuin voorkomen, misschien niet in veel tuinen te zien zijn, maar dat de kans dat deze soorten zich hier in het Oosterdelgebied vestigen dus wel aanwezig is, als zij maar de voor hen gunstige omstandigheden vinden.

Paddenstoelen en zwammen in "ons bos"

Alleen van de paddenstoelen waarvan de determinatie door www.waarneming.nl goedgekeurd is vermeld ik de naam en geef ik een nadere beschrijving.

Sommige soorten komen elk jaar terug, maar anderen zie je een keer en daarna slaan ze een of meerdere jaren over voor je ze weer tegenkomt.

Parasolzwam

Langsteelfranjehoed

Grote oranje bekerzwam

Glimmerinkzwam

Gewoon donsvoetje

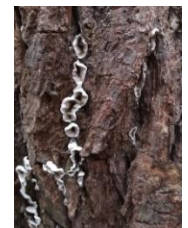
Paarssteelschijnriderzwam

Zilveren boomkussen

Gewoon fluweelpootje

Grijze buisjeszwam

Echt Judasoor op vlier

Houtknotszwam

Paarse korstzwam

Gewoëz

Gemeen elfenbankje

Gemeen elfenbankje boven- en onderzijde en op liggend dood hout

Grote bloedsteelmycena

Oranje druppelzwam

Gekraagde aardster

Witte kluifzwam

Grote sponszwam

Informatie over de hierboven getoonde paddenstoelen

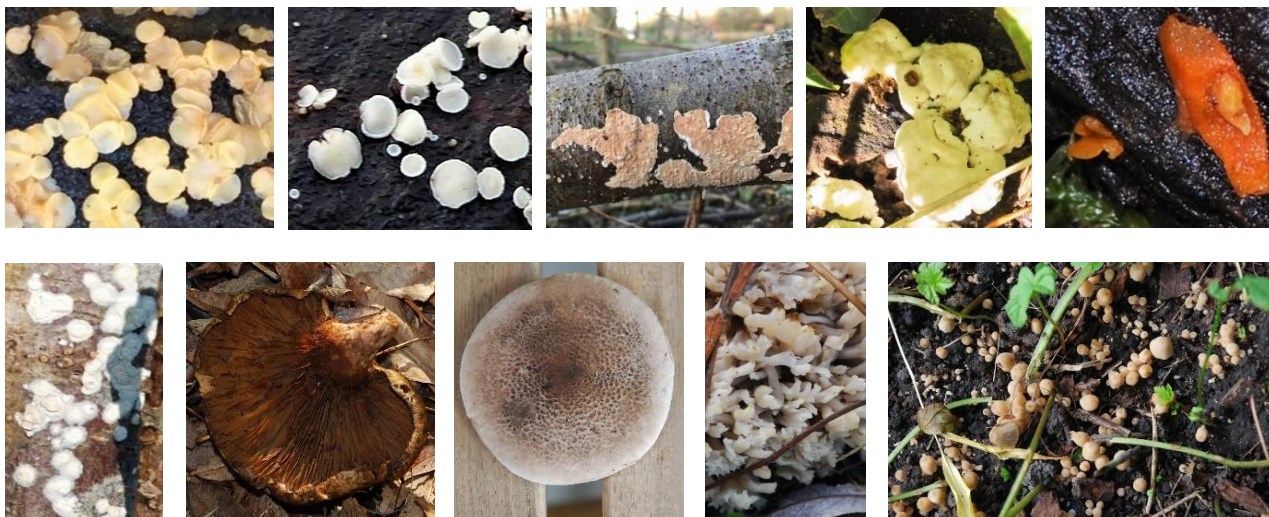
Parasolzwam	Deze parasolzwam is het veel kleinere broertje van de grote parasolzwam die je in de duinen tegen kunt komen.
Langsteelfranjehoed	De kleine langsteelfranjehoeden op hun lange stelen komen in grote groepen voor op hout en houtsnippers, soms op humeuze grond.
Grote oranje bekerzwam	Ineens ontdekte ik een groepje van deze prachtig gekleurde paddenstoelen. Ze groeien op een vrijwel kale bodem op voedselrijke klei, leem of zand in loof- of gemengd bos en behoren tot de saprophyten.
Glimmerinktzwam	In bundels of groepen komen deze voor op dode stronken of takken op voedzame grond. Ook zij behoren tot de saprophyten.
Gemeen donsvoetje	Op houtsnippers, takjes en twijgen. Ook kun je op grof strooisel en humus in loofbossen, struwelen, parken en tuinen het gemeen donsvoetje tegenkomen.
Paarssteelschijnridderzwam	Deze paddenstoel komt soms met meerdere exemplaren bij ons in het bos voor en dan weer zien we ze een of twee jaar niet. Het is een grote paddenstoel met een hoed van ca. 10 cm, die op klei groeit en een fel paars gekleurde steel heeft. De paddenstoel is eetbaar.
Zilveren boomkussen	Deze zwam groeit als saprofyt op dood hout van loof- en naaldbomen.
Gemeen fluweelpootje	Een plaatjeszwam die voorkomt in loofbossen op voedzame grond en van dood hout leeft. Deze groeit bij ons in de stam van een schietwilg, die getopt is en nog altijd voor nieuwe takken zorgt en dus nog leeft.
Grijze buisjeszwam	Een saprotrofe buisjeszwam die op dode loofbomen en struiken voorkomt.
Echt Judasoor	Deze soort behoort tot de "trilzwammen". Dit zijn zwammen met gelatineuze vruchtlichamen. Je komt Judasoor het hele jaar door tegen op de dode stam en takken van de vlier in struwelen en hakhout.
Houtknotszwam	Deze zwammen, ook wel "dodemansvingers" genoemd, behoren tot de groep zakjeszwammen, die hun sporen in zakjes hebben. In onze tuin groeien ze op een uitgeholde boomstam.
Paarse korstzwam	Een zwam die als een korst op verse stammen en stronken van loofbomen leeft en golvende randen vertoont. De soort leeft parasitair op zwakke, levende bomen en als saprofyt op dode.
Geweizzwam	Dit is een knotsvormige zakjeszwam die aan de bovenkant witte vertakkingen krijgt die wel wat weghebben van een hertengewei, vandaar de naam. Ook deze groeien op dood hout.

Gewoon elfenbankje	Het gewoon elfenbankje is een eenjarige saprofyt die leeft op stronken en takken van loofbomen. Je kunt deze het hele jaar door vinden. Deze schimmel helpt mee bij het afbreken van gevallen bladeren. Uit deze paddenstoel kan <i>laccase</i> , een lignine-afbrekend product gewonnen worden, dat als bleekmiddel gebruikt wordt in de papierindustrie. Het paddenstoeltje groeit dakpansgewijs in groepjes en heeft een witte rand met daarin gekleurde zones die wit, beige, (oker)geel, (rood)bruin, grijs, blauw of zwart kunnen zijn. Aan de onderzijde zijn zeer kleine poriën te zien waarin de sporen zich bevinden.
Grote bloedsteelmycena	Deze paddenstoelen groeien in een van binnen uitgeholde en afgezaagde boomstam. Ze waren zowel aubergine van kleur als honingbruin, maar kunnen ook andere kleuren hebben. Deze soort leeft in groepjes saprofytisch op loofbomen en kan van de zomer tot de herfst waargenomen worden.
Oranje druppelzwam	Een saprofyt die op zowel loof- als naaldhout groeit, maar eveneens op houten hekken of tuinmeubilair kan voorkomen.
Gekraagde aardster	Een op een humusrijke bodem groeiende paddenstoel (buikzwam) die leeft van dood materiaal en die je kunt vinden in struwelen en in de duinen. Ik vond deze aardster aan de rand van een erfafscheiding, die gemaakt is van allerlei takken en inmiddels ook begroeid is geraakt door allerlei klimplanten, tussen een tuin aan de Grutto en het ernaast gelegen veld.
Witte kluißzwam	Deze giftige, vreemd gevormde paddenstoel groeit vaak bij loofbomen en langs goed betreden paden. De sporen liggen bovenop de hoed. Je kunt deze paddenstoel zowel in de bermen tegenkomen waar loofbomen staan als op de bosbodem.
Grote sponszwam	Deze paddenstoel groeide bij ons aan de rand van het loofbosje in onze tuin. Opvallend, want dit is een soort die normaal gesproken voorkomt op zandgrond in open bossen en vooral leeft van naaldbomen en dan vooral op grove den. In onze tuin staat geen enkele naaldboom. De paddenstoelen zijn van juni tot december te vinden, maar komen het meest in september voor.

Nog niet door mycologen beoordeelde waarnemingen van paddenstoelen en zwammen

In onze tuin ben ik nog meer paddenstoelen, korstzwammen en schimmels tegengekomen in “ons bos” en op oud hout, die ik hier laat zien en waarvan ik (nog) niet weet of de door mij uitgevoerde determinatie juist is.

Deze bundels kleine paddenstoeltjes groeiden op een liggende boomstam die aan de oostzijde van de Noorderplas is neergelegd.

Hopelijk komt u in uw tuin ook mooie paddenstoelen tegen en kunnen we ze eveneens vinden in de bosschages en onder de bomen in het Oosterdelgebied. Sommige soorten komen specifiek in de herfst tevoorschijn, maar er zijn ook in andere jaargetijden paddenstoelen te vinden.

In deel 3 van de serie artikelen over paddenstoelen en zwammen vertel ik u over soorten die een voorkeur hebben voor minder voedzame grond, die zich hechten aan mossen of te zien zijn op appel, peer, pruim en kers.

Een schimmel met een bijzonder verhaal is de "Entomophthora muscae" die vliegen doodt.

Danny Disma-van Laar

oktober 2022

Bron informatie: www.waarneming.nl , www.soortenbank.nl , www.verspreidingsatlas.nl ; <https://nl.wikipedia.org/wiki>

Boek: Paddestoelen Encyclopedie – Gerrit J. Keizer